

Forbrugslån blandt unge voksne

TrygFonden

Forbrugerrådet
Tænk

At låne er blevet en almindelig del af hverdagslivet for mange danskere - også for unge under 30 år. Lån kan finansiere bolig, uddannelse og varige forbrugsgoder, men de kan også være en risikabel vej til overforbrug og uoverskuelig gæld. Det har særligt store konsekvenser, hvis en uoverskuelig gæld opbygges tidligt i livet: Økonomisk pressede unge trives dårligere, har dårligere helbred og ofte et mindre aktivt socialt liv end deres jævnaldrende.

Forbrugerrådet Tænk samarbejder med TrygFonden om at forebygge gældsproblemer og øge den økonomiske tryghed og trivsel blandt unge voksne. I den forbindelse

har knap 2000 unge voksne mellem 18 og 30 år deltaget i en undersøgelse om deres forbrug, økonomi og lånevæner. På denne baggrund er rapporten *Forbrugslån blandt unge voksne* udarbejdet. Rapporten sætter fokus på udbredelsen af forbrugslån, da der tidligere er dokumenteret en klar sammenhæng mellem unges forbrugsmønstre og risikoen for at havne i betalingsproblemer.

Rapporten viser bl.a., at hver fjerde unge voksne har et forbrugslån - og at tallet er næsten dobbelt så højt blandt unge, der har gentagne problemer med at betale deres regninger. I det følgende kan du læse mere om rapportens resultater.

Hver fjerde ung har forbrugslån

Forbrugslån er den mest udbredte låntype blandt unge voksne. Hver fjerde har et forbrugslån, mens andelen er lavere for SU-lån, boliglån og lån hos venner og familie (se figur). I alt har godt halvdelen af danske unge mellem 18 og 30 år et eller flere lån.

De unge foretrækker nogle typer forbrugslån over andre. Et forbrugslån i banken er det mest udbredte, efterfulgt af en afbetalingsordning, mens kun 1 procent af de unge i følge egne oplysninger har optaget de omdiskuterede kviklån. Det reelle tal må dog forventes at være højere, for erfaringen viser, at mange undlader at oplyse forhold, som opleves som uacceptable i befolkningen - som fx forbrugslån og særligt kviklån.

Knap hver fjerde ung har kun en type lån, 13 procent har to typer lån, mens 14 procent har tre typer lån eller mere. Unge med forbrugslån har oftest også taget andre lån. Fx har 25 procent en afbetalingsordning som en af flere lån, mens kun 5 procent har denne type

lån som deres eneste lån. Unge har ikke kviklån eller kontokort til butikker som deres eneste type lån, og kun ganske få har gæld på et kreditkort, et bevilget overtræk eller et forbrugslån hos et finansieringsselskab som eneste låntype. Undersøgelsen viser altså en tendens til, at unges låntagning udvikler sig fra de billigere låneformer med lav rente til den bredere gruppe af forbrugslån.

Forbrugslån er hverken blevet mere eller mindre udbredte blandt unge i de seneste år - med undtagelse af afbetalingsordninger: Mens 5 procent havde en aktiv afbetalingsordning i 2015, var tallet i 2017 steget til 8 procent. Knap en tredjedel af alle unge i undersøgelsen fortæller desuden, at de har købt noget på afbetaling inden for de seneste fem år. Langt de fleste har købt telefoner, men også briller og computere købes ofte på afbetaling. Samlet set har de seneste års økonomiske opsving altså ikke mindske de unges brug af risikable lån.

23%
SU-lån

16%
Boliglån

25%
Forbrugslån

16%
Lån hos familie og venner

FORBRUGSLÅN:	
• Forbrugslån i bank	11%
• Afbetalingsordning	8%
• Udnyttet kassekredit	7%
• Bevilget overtræk	3%
• Udnyttet kredit på kreditkort	2%
• Forbrugslån hos finansieringsselskab	4%
• Kviklån	1%
• Udnyttet kontokort til en butik	1%

44%

af de impulsive unge

21%

af de ikke-impulsive unge

- har et forbrugslån

Impulsive unge har mange forbrugslån

Forbrugerrådet Tænk og Trygfonden har tidligere dokumenteret, at impulsivt forbrug er udbredt blandt unge - og at ca. 15 procent har så impulsive købevaner, at det skaber problemer for dem. Det er unge, der fortæller, at de ofte køber ting impulsivt, ofte køber mere end de planlagde, og at de foretrækker at bruge deres penge her og nu frem for at gemme dem til senere.

Undersøgelsen viser, at unge med et sådan impulsstyret forbrug har langt flere forbrugslån end andre unge. Hvor godt to ud af ti unge uden impulsive vaner har et forbrugslån, har mere end fire ud af ti af de mest impulsive unge et forbrugslån (se figur). Tidligere

undersøgelser har desuden vist, at de impulsive unge også oftere har gennagne betalingsproblemer.

Det er med andre ord ikke kun selve forbruget, men også at det i mange tilfælde finansieres med lån, som kan skabe problemer for unge med impulsive købsvaner. Det forstærkes af, at markedsføringen af lånetilbud i stigende grad skræddersys til unge og i rigt omfang dukker op på de digitale platforme, hvor de færdes. Det gør det nemt og hurtigt at finansiere et impulsstyret forbrug med lån, der senere kan skabe uoverskuelige gældsproblemer for de unge.

Unge med forbrugslån har oftere betalingsproblemer

Undersøgelsen viser, at der er et sammenfald mellem forbrugslån og betalingsproblemer: Blandt de unge der har optaget et forbrugslån, har 21 procent tilbagevendende betalingsproblemer. Mens det kun er tilfældet for 8 procent af de unge som ikke har et forbrugslån.

Forbrugslån kan være optaget for at lette en allerede trængt økonomi, men de kan også i sig selv føre til betalingsproblemer. Undersøgelsen kan

ikke sige noget om sammenhængen, men sammenfaldet mellem forbrugslån og betalingsproblemer er tydeligt: Blandt de relativt få unge, der har optaget de mest risikable forbrugslån som kviklån og kontokort til butikker, er det over 60 procent, der har problemer med at betale regningerne. Det samme gælder mellem 33 og 36 procent af de unge, der har et forbrugslån hos et finansieringsselskab, et bevilget overtræk i banken eller et udnyttet kreditkort (se tabel).

Godt hver fjerde ung med en afbetalingsordning har problemer med betalingerne. Tidligere undersøgelser viser, at unge ofte ikke opfatter afbetalingsordninger som gældsætning, men snarere som en forlænget betalingsfrist - men med den stigende udbredelse af denne låneform, også til ganske små køb, kan for mange afbetalingsordninger blive en stor belastning for de unges økonomi.

Låntype	Andel med betalingsproblemer	Antal besvarelser
Kviklån (kort løbetid)	62 procent	21 personer
Udnyttet kontokort til butik	61 procent	18 personer
Forbrugslån hos finansieringsselskab	36 procent	74 personer
Bevilget overtræk	33 procent	61 personer
Udnyttet kredit på kreditkort	33 procent	40 personer
Afbetalingsordning	28 procent	155 personer
Forbrugslån i bank (inkl. billån)	20 procent	205 personer
Udnyttet kassekredit	18 procent	136 personer

Note: I alt 1924 personer har deltaget i undersøgelsen.

Kortuddannede og ledige tager flest forbrugslån

Årene fra 18 til 30 år byder ofte på skift i uddannelse, bolig, partner og job i takt med, at de unge etablerer sig i voksenlivet - og det præger naturligt deres lånemønster. Kun en mindre del af de unge tager et forbrugslån lige så snart de fylder 18 år og har mulighed for det, men fra midten af 20'erne stiger andelen af unge med lån. Mens under hver tiende af de 18-20-årige har et forbrugslån, gælder det fire ud af ti blandt de 27-30-årige.

Unge uden arbejde, enlige med børn og unge med korte uddannelser er de grupper, der har flest forbrugslån. Tidligere undersøgelser har vist, at netop disse grupper har en højere risiko for at havne i betalingsproblemer, og set i det lys er det bekymrende, at forbrugslån er så udbredt blandt disse unge. Også en stor andel af unge i arbejde har forbrugslån. Her er baggrunden formodentlig, at en stabil økonomi og fornuftig løn sætter skub i optimismen og forbruget.

37%

af unge uden for beskæftigelse

33%

af unge i beskæftigelse

16%

af unge studerende

- har et forbrugslån

Pas på de unge – de er nye på lånemarkedet

Vejen fra ungdomsliv til voksenliv er brolagt med forandringer og udfordringer - men blandt dem bør ikke være opbygningen af en uoverskuelig lånebyrde, der vil belaste den unge i årevis fremover.

Betalingsproblemer har store konsekvenser

Undersøgelsen viser, at hver fjerde ung har et forbrugslån, og at unge med forbrugslån oftere har betalingsproblemer end unge, der fx har optaget SU-lån eller boliglån.

Forbrugerrådet Tænk og TrygFonden har tidligere dokumenteret, at unge med gentagne betalingsproblemer trives markant dårligere end deres jævnaldrende. De har dårligere helbred og er mindre glade for deres liv, og deres dårlige økonomi betyder, at de blandt andet oftere fravælger samvær med vennerne, ikke kommer til tandlægen og ikke køber ordineret medicin, når de er syge.

Når gælden først er vokset unge over hovedet, kan det være svært at få økonomien på ret køl igen, og problemerne kan præge de unges liv i mange år. Set i det lys er sammenfaldet mellem forbrugslån og gentagne betalingsproblemer bekymrende.

Afbetaling er populært – og risikabelt

Afbetalingsordninger er en af de mest populære typer forbrugslån hos de unge og den eneste lånetype, der er i vækst i aldersgruppen. Det hænger sammen med, at afbetalingsordninger generelt er blevet mere udbredte: Hvor de engang var forbeholdt dyre forbrugsgoder, kan man nu købe aftenens take-away-måltid på afbetaling,

og den digitale udvikling gør det nemt at vælge afbetaling med et enkelt tryk.

De unge køber især telefoner, computere og briller på afbetaling. Det kan være fornuftige investeringer, men det er også forbrugsgoder, der undertiden går i stykker, før gælden er betalt, hvilket fordrer nye køb og øger presset på en stram økonomi - og dermed risikoen for gældsproblemer.

Behov for ansvarlig långivning

Unge uden arbejde, unge med lavt uddannelsesniveau, enlige forsørgere og unge med et impulsivt forbrugsmønster er alle grupper, der oftere tager forbrugslån. Det er bekymrende, da tidligere undersøgelser viser, at disse grupper også har en øget risiko for at havne i gentagne betalingsproblemer.

Unge risiko for at tage et forbrugslån, som de fortryder eller ikke har råd til, forstærkes af en stadig mere aggressiv markedsføring af lånetilbud, hvor lånets vilkår er uigennemsigtige, mens pengene fås nemt og hurtigt via de digitale kanaler. Det gælder ikke kun de omdiskuterede kviklån, men også andre forbrugslån fx afbetalingsordninger, som kan oprettes online i købsituationen.

Ansvarlig långivning er derfor et helt centralt element i forebyggelsen af unges gældsproblemer. Lån skal kun ydes til unge, der har mulighed for at betale dem tilbage. Det fordrer, at virksomheder der yder og formidler lån, tager et samfundsansvar, uanset om det er en bank, et finansieringsselskab eller en tøj kæde.

Dette notat tager afsæt i en rapport af samme navn, der kan findes på www.gæld.tænk.dk. Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt 1924 unge mellem 18 og 30 år. Besvarelsene er indsamlet i 2017.

Forbrugerrådet Tænk og TrygFonden anbefaler

- 48-timers betænkningstid på alle typer af forbrugslån. Giv forbrugeren mulighed for at træffe en velovervejet beslutning og ikke følge sine umiddelbare impulser.
- Loft over de samlede omkostninger for lån (ÅOP). Begræns risikoen for lånefælder og sæt rammer, der stiller krav til virksomhedernes kreditvurdering
- Individuel konkret kreditvurdering af den enkelte låntager. Vurdér hele den unges situation og behov, inden der gives lån.
- Gennemsigtig markedsføring. Fortæl tydeligt, hvad de samlede omkostninger er ved lånet og stop kreativ og aggressiv markedsføring målrettet de svageste samfundsgrupper.